

Ikt. sz.: KOB/20-2/2016/NM.

Noma-3/2016. sz. ülés
(Noma-8/2014-2018. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Kulturális bizottsága Női Méltóságért Albizottságának**
2016. április 19-én, kedden 13 óra 9 perckor
az Országgyűlés Irodaháza V. emelet 569. számú tanácstermében
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Napirendi javaslat</i>	3
<i>Az ülés résztvevői</i>	4
<i>Az ülés megnyitása, a határozatképesség megállapítása, a napirendi javaslat elfogadása</i>	5
<i>A nők foglalkoztatásának bővülése, gazdasági részvételük növekedése</i>	5
<i>Elnöki bevezető</i>	5
<i>Szalai Piroska nemzetgazdasági miniszteri tanácsadó tájékoztatója</i>	6
<i>Kérdések, hozzászólások</i>	12
<i>Szalai Piroska nemzetgazdasági miniszteri tanácsadó válaszai</i>	15
<i>Egyebek</i>	19
<i>Az ülés berekesztése</i>	19

Napirendi javaslat

1. A nők foglalkoztatásának bővülése, gazdasági részvételük növekedése

Előadó:

Szalai Piroska nemzetgazdasági miniszteri tanácsadó, a Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány kuratóriumának elnöke

2. Egyebek

Az ülés résztvevői

Az albizottság részéről

Megjelent

Elnököl: **Dunai Mónika** (Fidesz), az albizottság elnöke

Simon Róbert Balázs (Fidesz)

Dr. Vinnai Győző (Fidesz)

Helyettesítési megbízást adott

Törő Gábor (Fidesz) dr. Vinnai Győzőnek (Fidesz)

Dr. Hoffmann Rózsa (KDNP) Dunai Mónikának (Fidesz)

A bizottság titkársága részéről

Takács Gabriella, a bizottság munkatársa

Megjelentek

Hozzászóló

Szalai Piroska nemzetgazdasági miniszteri tanácsadó, a Budapesti
Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány kuratóriumának elnöke

(Az ülés kezdetének időpontja: 13 óra 9 perc)

Az ülés megnyitása, a határozatképeség megállapítása, a napirendi javaslat elfogadása

DUNAI MÓNKA (Fidesz), az albizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó napot kívánok! Tisztelettel köszöntöm a Női Méltóságért Albizottság mai ülésén megjelenteket. Köszöntöm tisztelettel a meghívottjainkat, szakértőinket, a bizottság tagjait és mindenkit, aki megtisztelte az albizottságunk ülését érdeklődőként. Engedjék meg, hogy kiemelten köszöntsem a mai 1. napirendi pontunkhoz meghívott előadót, Szalai Piroskát, aki a nemzetgazdasági miniszter tanácsadója, valamint a Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány kuratóriumának elnöke. Köszönjük szépen, hogy elfogadta a meghívásunkat.

Megállapítom, hogy a mai albizottsági ülés határozatképes. Jelen vannak a jelenléti ív szerinti képviselők.

Kérdezem, hogy van-e az előzetesen kiküldött napirendi javaslatához képest más javaslat a napirendi pontok sorrendjére, illetve tartalmára vonatkozóan. *(Nem érkezik jelzés.)* Ilyet nem látok. Akkor kérdezem a tisztelt albizottságot, hogy ki ért egyet a napirendi pontokkal a kiküldött tartalommal és sorrenddel, vagyis 1. napirendi pontunk a nők foglalkoztatásának bővülése, gazdasági részvételük növekedése; a 2. napirendi pont pedig egyebek. Kérem, hogy szavazzon az albizottság! *(Szavazás.)* Megállapítom, hogy egyhangúlag, 5 igen szavazattal az albizottság elfogadta a mai ülés napirendjét.

A nők foglalkoztatásának bővülése, gazdasági részvételük növekedése

Elnöki bevezető

Megnyitom az 1. napirendi pontot, a nők foglalkoztatásának bővülése, gazdasági részvételük növekedése címmel. Mielőtt Szalai Piroskának, tanácsadó asszonynak átadnám a szót, érdemes azt bevezetni, hogy vajon miért is tűztük napirendre, és a munkatervünkben miért is döntöttünk úgy, hogy kiemelten fogunk foglalkozni a nők foglalkoztatásával. Nem árt, ha néhány gondolat erejéig visszatekintünk az elmúlt évtizedre, illetve évtizedekre. Emlékezzünk vissza, hogy 2003 és 2008 között a nők foglalkoztatása Magyarországon sajnos negatív rekordot döntött. Uniós csatlakozásunk után egyre kevesebb nő volt a munkaerőpiacon Magyarországon, és ez nem tudható be egy európai tendenciának, hiszen azokban az években az Európai Unió országaiban jelentősen növekedett a nők foglalkoztatása és a nők foglalkoztatásának rátája. Majd 2010-ben azt a célt tűzte ki maga elé a Fidesz-KDNP-kormány, hogy megcélazzuk nemcsak a nők foglalkoztatásának bővítését, hanem a teljes foglalkoztatást Magyarországon. Természetesen ez nem egy egy-két év alatt elérhető cél, ez egy középtávú célnak tekinthető. Érdemes azt megnézni, és erre is kértem előadónkat, Szalai Piroskát, hogy konkrét számokkal, számadatokkal vezesse fel nekünk, ismertesse, hogy honnan indultunk női foglalkoztatás tekintetében, most hol tartunk, és nemcsak itt Magyarországon, hanem az Európai Unió országaira vetítve hol milyen eredményeket tudtunk elérni, miben vagyunk még fejlődőképesek, miben kell javítanunk, miben tudunk már éllavasok lenni. Ugyanis azt a sajtóból, gondolom, mindenki tudhatja, hogy a nők foglalkoztatási rátája Magyarországon csúcsokat dönt ezekben az években, már a tavalyi évben, sőt 2014-ben olyan magas volt Magyarországon a nők foglalkoztatása, amilyen, lehet mondani, Magyarországon nemcsak az elmúlt két évtizedben, hanem korábban sem volt sohasem. Ez még nem jelenti azt, hogy elégedettek lehetnénk ezzel az 57 százalékos

foglalkoztatással, erre büszkék vagyunk, és azt látjuk, hogy valóban nagy előrelépések történtek, azonban az 57 százalék a férfiak foglalkoztatásához képest elmarad, és ezen a területen még nekünk, az albizottság tagjainak és a parlamentnek van tennivalónk, hogy ezen a helyzeten javítsunk, hogy el tudjuk érni valóban azt a célunkat, a Fidesz-KDNP-nek azt a célját, hogy teljes foglalkoztatást tudjunk biztosítani Magyarországon mind a nők tekintetében, mind a férfiak tekintetében.

Arra is kértem még előadónkat, hogy azt is bontsa ki, hogy milyen területeken, milyen csoportokon belül nőtt és milyen mértékben nőtt a nők foglalkoztatása. Gondolunk itt a kisgyermekes édesanyák körére, gondolhatunk itt az 55 év feletti nők foglalkoztatási számaira, gondolhatunk a pályakezdőkre, a 25 év alattiakra. Ennek fényében kérem, hogy tartsa meg előadását Szalai Piroska, a nemzetgazdasági miniszter tanácsadója.

Szalai Piroska nemzetgazdasági miniszteri tanácsadó tájékoztatója

SZALAI PIROSKA nemzetgazdasági miniszteri tanácsadó: *(Tájékoztatója megtartásához projektoros szemléltetést használ.)* Tisztelt Elnök Asszony! Tisztelt Képviselő Urak! Nagyon köszönöm a megtisztelő meghívást és a megtisztelő felkérést. Erre a komplex feladatra, amit az elnök asszony az előbb vázolt, egypár konkrét grafikonnal, diával készültem, amelyekkel talán ezeket a folyamatokat, amiket az elnök asszony 2003-tól 2009-ig, aztán 2009-től a mostani időszakig, 2015-ig, illetve 2016 legelejéig vázolt, részleteiben és pontos szegmenseiben is meg tudjuk mutatni. Azt gondolom, a grafikonok után válaszolnánk a kérdésekre, tehát ha felmerülnek kérdések, akkor a prezentáció után szeretettel várom azokat.

Először nézzük azt meg, hogy Magyarország hol tart az Európai Unióhoz képest a nők foglalkoztatásában! A felső gyöngysor, a barna gyöngysor mutatja az Európai Unióban a 15-64 éves korcsoportba tartozó nők foglalkoztatási rátáját. A mai napon még a 2015-ös rátát csak szakértői becsléssel mertem felrajzolni, ott a végén talán látják, hogy ez egy világosabb pöttyöcske, mert az Eurostat még nem tette közzé a teljes 2015. évet, de a négy negyedév adataiból már tudunk becsülni. Az alsó görbét a KSH által már közzétett értékekből rajzoltam. Az alsó görbe a magyar foglalkoztatási ráta görbéje.

Mint látható, ahogy az elnök asszony is említette, Magyarországon 2015-ben 57,8 százaléka dolgozott a 15-64 éves nőknek. Ilyen nagy létszámban, ilyen nagy arányban még nem dolgoztak Magyarországon, amióta Magyarország csatlakozott az ILO, a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet sztenderdje szerinti méréshez; ez 1992-ben történt. Az alsó adataink 1992-től mutatják a folyamatokat. Az Európai Unió 28 országára a 2002. évtől számol az Eurostat mutatókat, ezért a felső görbénk egy picit rövidebb. Mint látható, 2002-ben, 2003-ban az Európai Uniótól olyan 4 százalékra, kicsit több mint 4 százalékra voltunk lemaradva.

A magyar folyamatok. A '90-es évek elején, főleg 1992-től indulva, hatalmas zuhanást éreztünk a foglalkoztatásban, nőknél és férfiaknál egyaránt. Abban az időszakban a férfiak mutatói kicsit kisebb esést szenvedtek, mint a nők, tehát a nők nagyobb csökkenést, romlást éltek meg a '90-es években, mint a férfiak. A női mutató abszolút minimumértéke 1997-ben 44,8 százalék volt. 1998-ban és 1999-ben, talán többen emlékeznek azokra az időkre, komoly és intenzív növekedés indult, már akkor évente 1,8 százalékkal nőtt a női foglalkoztatás, ami az akkori időben nagyon komoly eredmény volt, nem is nagyon tudott más ilyet abban az időben.

Aztán az ezredforduló idején, illetve az ezredforduló után ez a foglalkoztatásbővülés nálunk megállt. A visegrádi országokban, illetve az Európai Unió 2004-ben újonnan csatlakozottnak hívott országaiban a növekedés nem állt meg, tehát Csehország, Lengyelország és a többi ország akkor került elénk, amikor ők

2004 után nagyon intenzív, az Európai Unió növekedésével egyező mértékű vagy azt még meghaladó nőifoglalkoztatás-bővülést tudtak produkálni. Nálunk, mint látható, az értékek nem nőttek, 50 százalék körül volt, 51 százalék fölé nem sikerült a foglalkoztatást javítanunk abban az időben.

Aztán nálunk 2006-ban már elindult a nők foglalkoztatásának csökkenése. A férfiaké 2008-ig még bírta a stagnálást, és ők 2008-ban kezdtek zuhanni. A nők 2006-tól 2009-ig több mint 70 ezer fővel kevesebben dolgoztak, ebben a három évben akkora esést produkáltunk, míg a mellettünk lévő országok 2008-ig emelkedtek. Látható, hogy az Európai Unió átlaga is emelkedett, tehát a szakadék nőtt Magyarország és az Unió között.

2009-re 8 százalék fölötti lemaradást hoztunk össze, és 2009-ben ezen ezredév időszakának mélypontján, 49,6 százalékon mindössze 1 millió 710 ezer nő dolgozott Magyarországon. Akkor kevesebb mint fele dolgozott a 15-64 éves korcsoportnak.

2010-ben az újonnan alakuló Orbán-kormány nem akármiért legfontosabb céljai közé tette, hanem legfontosabb céljává, a foglalkoztatásbővítést. 2010-ig nem foglalkoztatásbővítésről beszéltünk, hanem munkanélküliség-csökkentésről. Magyarországon úgy volt ilyen rettentően alacsony a foglalkoztatás, hogy közben a munkanélküliség 2006-ig nem volt jelentősen nagy. Alacsony foglalkoztatás hogy jöhet létre alacsony munkanélküliség mellett? Úgy, hogy a 15-64 éves korcsoportban hihetetlen magas volt az inaktívák száma. Ők már ki is kerültek a munkaerőpiacról. Inaktívakat visszahozni foglalkoztatottá sokkal-sokkal nehezebb, mint akár munkanélküli programokban gondolkodni. Ezért nagyon fontos volt, és nemcsak filozófiai értelemben, hanem valós, gyakorlati értelemben is, hogy 2010-től nem a munkanélküliség csökkentését tűztük ki elsődleges célul, hanem a foglalkoztatás bővülését.

Még egy számmal talán hadd árnyaljam ezt a képet: 2006 és '09 között, említettem, hogy 70 ezerrel csökkent a női foglalkoztatottak létszáma, közel 150 ezerrel a férfi foglalkoztatottaké 2008 és 2010 között. Ők egy picit később csökkentek, de kétszer akkorát csökkentek. A női munkanélküliség 2006 és '09 között 32 ezer fővel emelkedett, a férfiaké 2008 és '10 között kétszer ennyivel, 70 ezer fővel. Tehát nemcsak a nők, hanem a férfiak esetében is igazán rossz helyzetből indultunk.

És ha látják, 2010-ben megfogtuk a foglalkoztatáscsökkentést, a nők már a 2008-as szintre vissza is értek egy év alatt, de igazi, komoly növekedéshez kellett hogy új munka törvénykönyvet alkosson a parlament 2012-ben; kellett hozzá, hogy '13-tól elinduljon a munkahelyvédelmi akció, amivel a már foglalkoztatottak, de esetleg valamiért nem igazán nagy hatékonysággal foglalkoztathatók munkaadóinak komoly járulékkedvezményeket adtak és ezáltal olcsóbbá vált ezen csoportok foglalkoztatása; kellett utána az igazi nagy növekedéshez... Azt mondhatjuk, hogy 2012-től indult be nagy arányban a női növekedés. '14-ben volt a legnagyobb növekedés, '14-ben egy év alatt 3,3 százalékot nőttünk, az Európai Unió országai között ahhoz képest nyolc éve nem volt ilyen nagy növekedés. Tehát nemcsak arra az egy évre voltunk a legjobbak, hanem visszafelé nyolc évre az Unió országai közül. Ehhez a '14-es adathoz viszont a munkahelyvédelmi akció mellett a gyed extra foglalkoztatásbővítő lába is kellett. Tudom, a gyed extra nemcsak foglalkoztatást bővít, hanem a demográfiai mutatók javításának céljával fogalmazódott meg, de a női foglalkoztatásra igazán komoly hatása volt.

'15-ben további 1,9 százalékos növekedést tudott Magyarország produkálni, ami az Unió 0,8 százalékos éves átlagos növekedésének több mint a duplája, két és félszerese, tehát még mindig sokkal intenzívebb a növekedésünk. Így érthetjük el azt, amit az elnök asszony említett, hogy a sereghajtókból - hiszen 2010-ben utánunk mindössze Olaszország, Görögország és Málta volt - a középmezőnybe értünk föl négy

év alatt, Írországgal, Belgiummal hasonlók most már a mutatóink, és a javulásunk egyértelmű, az uniós átlag sokszorososa, a legjobb.

Ha megnézzük, hogy mely korcsoportokban növekedett a női foglalkoztatás. Ötéves korcsoportonként rajzoltam fel a foglalkoztatásiráta-értékeket. Ez a görbe az Európai Unió átlagát jelenti. 2009-ben így nézett ki a magyar ötéves korcsoportokat mutató eloszlásgörbénk, látható, hogy csak a negyvenes éveikben élő nők voltak az Európai Unió átlagértékén, és 2015-re minden ötéves csoport jelentős növekedést tudott magáénak, a fiatalok is, ahol látszik, 20-24 éves korcsoport vagy 10 százalékot emelkedett, az idősebbek, 55-59-es korcsoport 20 százalékot emelkedett, és ez nemcsak a nyugdíjkorhatár kitolódása, hanem hogy olyan csoportok kerültek ebbe az életkorba, akiknél már igény is, hogy minél tovább foglalkoztatottak, foglalkoztathatók tudjanak maradni, hiszen ahogy megyünk előre az időben, az 55 fölötti korcsoportokban is egyre több a magasán iskolázott nő is és férfi is. Az 55 fölötti korcsoportok kétféle attitűddel élik meg ezt a kort, az egyik nagyon szeretne sokáig benn maradni a foglalkoztatásban, a másik, az alacsony iskolai végzettségű, a rosszabb foglalkoztatási kompetenciákkal bírók szeretnének vagy próbálnak minél hamarabb inaktívva, nyugdíjassá válni, és egyre nő azon csoportok aránya, amelyek minél tovább ott szeretnének maradni, és ők meg is tesznek mindent, hogy belül maradjanak.

Igaz az, hogy a 35 éves... - illetve inkább a 40 éves, mert a 35 éves éppen rajta van az EU-s átlagon, a 40 éves és az 50 éves korcsoportok foglalkoztatási rátája már magasabb Magyarországon a nők esetében, mint az uniós átlag. A visszaesésünk a 30-as éveikben járók esetében egyértelmű: a munka és a magánélet összehangolásának nehézségeiből fakad, leginkább a kisgyermeket nevelők esetében. És ahogy látjuk, a 2009-es értékben még tényleg egy ilyen bukkanó volt a dologban, és 2015-re, amikor már '14-ben, '15-ben a gyed extra hatása érvényesül, egyre több olyan anyukáról tudhatunk, aki nem esett ki hosszú időn keresztül a foglalkoztatásból, a kisgyermeknevelés mellett, azzal együtt meg tudja oldani azt, hogy megmaradjanak a foglalkoztatási kompetenciái is, tehát korábban visszamegy akár a gyed mellett, gyes mellett dolgozni. Ezáltal a gyes letelte után sokkal kevesebb kimutathatóan azon anyukák száma, akik egy éven... - mert ugye nagyon sokan voltak, akik a gyes letelte után egy évvel munkanélküli státuszba kerültek, most már ezeknek a száma és aránya is jelentősen csökkent.

Ha megnézzük azt, hogy a 15-64-es korcsoportot szétbontva nagy csoportokban milyen a foglalkoztatási ráta az Európai Unió átlagához képest, akkor láthatjuk az első grafikomon a 15-24 éves fiatalokat. A munkahelyvédelmi akció, 2013-tól indulva, hatására látható - az alsó görbe a magyar, a felső az európai uniós görbe -, hogy nemcsak hogy megállt a fiatalok foglalkoztatásának csökkenése, hanem egy jelentős növekedést tudunk kimutatni, és 2015-ben már ennek a korcsoportnak is 23 százalék fölötti a foglalkoztatási rátája, és a munkanélküliségi ráta is jóval kisebb, mint az uniós átlag.

Ha nézzük, az Unió átlagához képest itt még alacsonyabban állunk a fiatalok esetén, viszont azért megközelítettük annyira az Unió átlagát, mint ahol a kétezres évek elején tartottunk, és úgy érzem, hogy ez a növekedés a későbbiekben is meg fog maradni és jelentős növekedést tud produkálni. Miért gondolom ezt? A duális képzés nagyon sokat tesz ahhoz, hogy a fiatalok a képzés befejeztével a diploma, a bizonyítvány mellett szinte azonnal munkaszerződést is kézben tudhassanak. Ezeket a számokat nagyban fogja javítani az, ahogy a duális képzés is egyre inkább - tehát már kifutnak évfolyamok abban a képzéstípusban.

A középső diagramunk a 25-54 éves, a legaktívabb korcsoport diagramja. Láthatjuk, a válság, illetve a 2000-es évek stagnálása erre a korcsoportra is nagyon

erősen negatív hatással volt, viszont 2011-től - tehát nem a munkahelyvédelmi akció meg a gyed extra hatására csak, hanem már korábban, 2011-től - ez a korcsoport meredek növekedést tud produkálni, és ez a növekedés is azt jelentette, hogy 2013-ban az EU-átlag fölé került ez a csoport, de ez a növekedés is tovább fog még folytatódni.

Miért gondolom ezt? Magyarországnak már vannak olyan megyéi - Fejér, Győr-Sopron, Vas, Veszprém, a Duna tulsó felén, Bács-Kiskunban azok a területek, ahol a nagyon komoly foglalkoztatásbővülést jelentő ipar elindult, de a komoly turizmussal bíró területek is -, ahol korábban azt hallottuk, hogy a szakképzett munkaerő hiányzik, de most már egyre inkább azt mondhatjuk, hogy a munkaerő, a szabad munkaerő, nemcsak a szabad szakképzett, szabad jól képzett munkaerő, hanem a szabad munkaerő is egyre kevesebb. A munkanélküliség ezekben a megyékben 2015-re 4 százalék alá került. A foglalkoztatási ráta a nők esetében Vas megyében a legmagasabb, 63 százalék fölötti értékkel. Igazából, ha a férfiakra és a nőkre együtt vetítjük, akkor elérte tavaly Vas megye a 70 százalék fölötti értéket, utána, azt hiszem, Győr-Sopron is és Budapest is elérte.

Látható, hogy a teljes foglalkoztatottság definíciója alapján, amit a szakmai anyagokban olvasunk - teljes foglalkoztatottságról akkor beszélünk egyes szakmai anyagok szerint, ha 5 százalék alatti a területen a munkanélküliség, más szakmai anyagok azt mondják, hogy ott beszélünk róla, ahol 3 százalék alatti a munkanélküliség. Egyes megyéink már egyre inkább a teljes foglalkoztatottság definícióját magukénak tudhatják.

Mi tud mégis növekedést jelenteni? Továbbra is az, ha az inaktív nők létszáma csökkenni fog. Európa legjobb foglalkoztatási területein, például Felső-Bajorországban a munkanélküliség 2,5-3 százalék, hasonló, mint nálunk, de ott van olyan, ahol a női foglalkoztatottak aránya a 80 százalékot is eléri. Ez a 10 százalék különbség, ami a mi legjobb megyéink és mondjuk, Felső-Bajorország között van, egyértelműen abból adódik, hogy nálunk még mindig több az inaktív státuszú nők aránya. Az inaktív státuszúak aránya alapvetően úgy csökkenthető, hogy akik a későbbiekben belépnek ebbe az inaktív státuszba a 15-64-es korcsoportban, azoknak a belépését csökkentjük, tehát az inaktívvá válás esélyét csökkentjük úgy, hogy pluszlehetőségeket adunk. Éppen a gyed extra erről szólt, hogy választási lehetőségeket adtunk arra az időszakra is a hölgyeknek, a családoknak, amikor nem biztos, hogy 40 órás, teljes munkaidős állást el tudnak vállalni, hisz a gyermekük nevelésében aktívan részt kívánnak venni.

Az utolsó grafikonunk az 55 év feletti grafikonja. Az 50 év feletti nagy intenzitással bővülnek az Európai Unióban is, hisz a nyugdíjkorhatár emelése szinte minden országban napirenden van. Nálunk, Magyarországon is komoly növekedést láthatunk, de még e téren is a 2008-2009-től 2015-ig tartó növekedésünk 12 százalék fölötti, nagyobb, mint az uniós 10 százalék. Tehát ahol az Unió legnagyobb növekedése van, még ott is gyorsabban növekszik Magyarország jelenleg.

Nagyon sok jó számot és jó folyamatot mutattam be, de egy érdekességet szeretnék most megosztani önökkel. Hogyan lehet, hogy Magyarország még mindig 57 százalékon áll és, mondjuk, nem 60-70 százalékon, mint Svédország, Dánia? Úgy, hogy Svédországban, Dániában, Nagy-Britanniában, Ausztriában, Németországban, az Unió centrumának országaiban úgy tud sokkal több nő bent lenni a munkaerőpiacon, hogy jelentősen nagyobb, sokkal nagyobb a részfoglalkoztatottak száma igazából. Nem mindig jó a részfoglalkoztatás, mert az előbb említett európai uniós centrumországokban beragadnak, tehát 40 fölötti korban is részfoglalkoztatásban maradnak a nők. Nálunk, Magyarországon, illetve három ország még van ilyen rajtunk kívül, Észtország, Csehország, Szlovákia, a

részfoglalkoztatás szinte csak a 40 év alattiaknál található meg, tehát nálunk nem ragadnak benn a részmunkaidőben a hölgyek, de az is igaz, hogy legalísan nagyon keveseknek van lehetősége részmunkaidős foglalkoztatást választani.

Hozzáteszem a „legalísan”-t, hisz pontosan a gyed extra előtt, én tudom, nagyon komoly volt a feketefoglalkoztatás a kisgyermekes anyukák esetében. A gyed extra bevezetése után, tavaly ősszel már több mint 19 ezer ember vette igénybe a gyed extrának ezt a foglalkoztatási lábát. Kimondhatjuk, hogy nagyon sokat fehéřített a foglalkoztatáson, de az is igaz, hogy azok a nők álltak a gyed extra hatására munkába, akik 36 óránál nagyobb foglalkoztatási intenzitást választottak, és a részmunkaidő a 36 óránál kisebbekre vonatkozik. Tehát amint említettem, Magyarországon a részmunkaidőben foglalkoztatott nők aránya negyedannyi, mint az EU-átlag, ezért szokták azt mondani OECD- és egyéb más elemzések, hogy Magyarországon még nem olyan rugalmas a munkaerőpiac, hogy mindenki, aki szeretne, részt tudjon venni a munkaerőpiacon. Viszont az igaz, ha össze akarjuk hasonlítani, mondjuk, az Európai Unió vagy az OECD országaiban a teljes munkaidőre átszámított foglalkoztatásleterheltséget - ha egy szóval mondhatom, akkor ezt a full-time equivalent mértéket szeretném mondani -, akkor Magyarország az Unióban a nyolcadik legjobb mutatót tudja mutatni igazából, tehát a teljes munkaidősök között a nyolcadikak vagyunk.

Nagyon fontos látni azt, hogy Magyarországon a női foglalkoztatás legkomolyabb neuralgikus pontja a kisgyermekes anyák foglalkoztatása. A kisgyermekes anyákat a statisztikusok úgy szokták tekinteni, arra van sztenderd mutató, hogy akinek van hatévesnél fiatalabb gyermeke is, ez a definíció. A kisgyermekes anyák foglalkoztatása terén egészen 2013-ig nem sokat növekedtünk: korábban 33 százalék körüli volt ennek a csoportnak a foglalkoztatási rátája, 2013-ra elértük a 35 százalékot, de ez nem akkora jelentős növekedés, mint 2014-ben, amikor ez a csoport is azt a korábban említett európai uniós csúcsot, a 3,3 százalékot tudta hozni, és 38 százalék fölé került először a magyar foglalkoztatás történetében a kisgyermekes anyák foglalkoztatási rátája. Korábban az utolsók voltunk, 2014-ben Szlovákia elé kerültünk. A 2015-ös adatokat a hetedik hó környékén fogjuk tudni látni legkorábban. Én várom azt, hogy 2015-ben további növekedés lesz a kisgyermekes anyák foglalkoztatása tekintetében, de itt még nagyon sok tennivaló van.

Miért érdekes ez a foglalkoztatási ráta? Azért, mert Magyarországon a nők úgy élték meg a válságot, hogy 2008 és 2010 között csökkent a születések száma is. A 2008-as 100 ezer fős születési arányról 2010-re, illetve 2011-ben volt a mélypont, lecsökkentünk 10 ezer fővel, tehát 90 ezer fő alá csökkent a születések száma. Ez a termékenységi rátánk esetében 2011-re abszolút a százéves minimumpontot jelentette, az elötte 1,35-ös termékenység rátánk 1,23-ra csökkent.

2011-ben Európában nálunk volt a legkisebb a termékenység. Az ezredforduló elején, a csatlakozásunk előtt viszont 2,13-as értéke is volt, a miénknél egy tizeddel kisebb, Csehországnak. De ők a csatlakozás után azzal, hogy a gazdaságuk is jobban erősödött, mint a miénk - ugye stagnált -, a női foglalkoztatásuk is erősödött jelentősen, a válságba is egy sokkal magasabb termékenységi rátával értek be, és jelen pillanatban is elértünk vannak még a termékenység rátával.

Kimondható az, hogy nálunk a válság a gyermekek születésére is nagyon negatívan hatott. Ugye ott születnek meg a gyerekek, ahol a család biztonságban érzi magát. A család biztonságérzetéhez hozzátartozik az anyagi biztonság megteremtése. Az anyagi biztonság legalább három pillérből áll a szakértők szerint, az egyik a napi megélhetés biztosítása, a másik a rövid távú anyagi kilátások biztosítása, a harmadik a foglalkoztatás, a szülők foglalkoztatási kilátásainak biztosítása. A válság idején a devizahitelek növekedésével a napi, illetve a rövid távú anyagi problémák is egyre

több családban előkerültek, és a foglalkoztatási kilátások is csökkentek. Ebből következett, hogy sajnos nálunk a középfokú végzettségű anyáknak jelentősen kevesebb, több mint tízezerrel kevesebb babája született. A korábbi időszakban a foglalkoztatott anyukáknak több gyermeke született, mint '10-re, '11-re nálunk, Magyarországon.

A '14-es születési arányokat ismerjük már foglalkoztatási szegmentációban is, '14-re, ahogy bővült a termékenységi arányunk, úgy a foglalkoztatott anyukák többen mentek szülni, újra az ő körükben tudott bővülni a születések száma. Igaz, hogy nem értük el a 2008-as időszakbeli százezres születésszámot, de sajnos minden évben 15 ezerrel kevesebb anyukánk van szülőképes korban már. Tehát ha nemcsak a születések számát vizsgáljuk, hanem azt is, hogy a termékenységi arányunk növekedjen és egyre inkább jussunk a 2 felé, akkor azt gondolom, hogy gyorsabb hatásokat tudunk elérni a társadalomban is.

Európában is nagyon rossz a termékenységi arány. Az Európai Unió átlaga is 1,5 fölött van csak egy kicsivel. Két olyan ország van Európában, ahol 2 körüli az arány: Franciaország és a katolikus Írország. Érdekes rájuk figyelni. Ha Írország adatait nézzük születések tekintetében, akkor ott a foglalkoztatott anyukák esetében a születés jobb mint a miénk, és a 30 fölötti anyukák sokkal többen szülnék, mint nálunk.

Két olyan témát hoztam, amit nagyon sokszor olvasunk női foglalkoztatás tekintetében a médiában, nagyon médiabarát téma. Az egyik, hogy sokan beszélnek arról, hogy milyen Magyarországon a vezetői munkakörökben a nők aránya, és sokan eltérő módon beszélnek erről, a másik meg a nemek közti fizetési különbségek, erről is nagyon eltérően szoktak beszélni. A legutóbbi - és sokak figyelmébe ajánlottam már - anyag, amiről március 7-én Pelczné Gáll Ildikó is egy komoly előadást tartott, az Economist üvegplafonindexe. Ez egy tízmutató index. A tízmutató index szinte csak OECD-statisztikákat integrál magába. Ez az index megmutatta, hogy Magyarországon a vezetői munkakörben lévő nők aránya az OECD-országokhoz képest az ötödik legjobb. Az Eurostat ugyanekkor azt mutatja, hogy az Európai Unió országai között a második legjobb a nők aránya a vezetői munkakörökben. Magyarországon 40 százaléka a vezetői munkakörben dolgozóknak - nyolcvanvalahány ezren vannak vezetői munkakörben - nő. Hogyhogy hallunk néha más számokat? Azok a számok vagy a Figyelő TOP200-as listájában lévő cégek, amelyek nagyrészt ipari cégek, és ott a foglalkoztatottak sem biztos hogy nagy arányban nők, azoknak a vezetői között nézi meg a nők arányát, ott 20 százalék alatti számról van szó. De volt olyan, amely mutató, csak a bluechipindexes cégekben nézi a vezetői arányát. A bluechipindex az Európai Unió ezer legnagyobb tőzsdecégét tartalmazza. Ebből sajnos magyar cég mindössze négy darab van, hogyha a négy cég vezetői között kevés a nő, ebből én még a teljes magyar munkaerőpiacra nem biztos hogy igazán mernék következtetni. Tehát én továbbra is azt mondom, hogy nézhetünk mindenféle más egyéb mutatókat is, de nagyon fontos tudnunk az OECD, az Eurostat, a Labour Force Survey munkaerőpiaci felmérésének, ami a teljes munkaerőpiacra szól, mutatóját is, és talán ez a mutató az, amit legkevesebbszer említettek a szakértők a médiában.

Az előbb említett economicos anyag a fizetési különbségeket emeli ki Magyarországon. A nők és a férfiak fizetési különbségei az OECD mutatója szerint Magyarországon a legalacsonyabbak, mindössze 3,8 százalék eltérés van a férfi és a női fizetések között. Ez nem az átlag, hanem a mediánnal dolgozó index. Most nem nagyon akarom bonyolítani életünket, szívesen elmondom, hogyha érdeklődés van, hogy mi a kettő között a különbség. Tudjunk róla, hogy mi mindig dobogósak voltunk és az OECD-államok átlagánál sokkal jobbak ebben a mérésben.

Itt is vannak más mérések. Az Európai Unió a fizetések átlaga közti különbséget szokta vizsgálni, azon a mérésen is már az Unió átlaga alatt vagyunk, de pár évvel ezelőtt még nem ott tartottunk értelemszerűen.

Mit emel még ki az üvegplafonindex? A jövedelemkülönbség mellett a fizetett anyasági szabadság hosszában is az OECD-országok közül a legjobb a magyar érték. Ezáltal az üvegplafonindexben az OECD-országok közül az ötödik legjobb most éppen Magyarország. Ezt a mérést három éve csinálja az Economist, és már a korábbi időkben is jók voltunk, az elmúlt három évben három helyet léptünk előre.

Azt hiszem, hogy talán mindazokat a feladatokat elmondtam, de ha nem, akkor szóljanak, hogy mit hagytam ki, amire felkért elnök asszony. Nagyon fontos látni azt, hogy az elmúlt időszakban, 2010-től először is egy szemléletváltás kellett ahhoz, hogy ezeket az eredményeket elérjük, utána konkrét törvényi környezet, szabályozó környezet létrehozása, megalkotása kellett hozzá a munka törvénykönyvével és más egyéb szabályozásokkal együtt, és aztán az adójogszabályok, munkahelyvédelmi akció, gyed extra, illetve több kisebb apró szabályozás. És én nagyon szeretném hangsúlyozni, hogy a parlament és a kormány munkája mellett, azt hiszem, ezek a számok csak úgy jöhetnek létre, hogy az önkormányzatok is beálltak ebbe a feladatba, átvették, azonosultak a kormány céljaival, és az ő területükön ők is megtesznek mindent azért, hogy a foglalkoztatás bővülhessen.

Még egy fontos dolog: 2013-14-től, tehát ahogy már a gazdasági mutatóink is engedek, a magyar gazdaság ágazatai is, tehát a fejlődő ágazatok is nagyon sokat hoztattak a bővüléshez. Például egy érdekesség: a feldolgozóiparon belül komoly növekedés volt, tehát amennyivel 2006 és 2009 között csökkent, annál nagyobbat növekedett, 30 ezer fővel bővült; ebből a 200 ezerből 30 ezret a feldolgozóipar hozott, és azon belül 19 ezret a járműipar. Több mint 18 ezer fővel bővült a szálláshelyszolgáltatás és vendéglátás területe, a turizmus elsődleges növekedése csapódik itt le. Ezek a számok, amelyek a bővülést jelentik, most csak a nőkre vonatkozó számok.

Vannak nem versenyszférabeli ágazataink is, amelyek jelentősen bővültek. Például a művészeti és szórakoztatóágazat, ahol a sporttól kezdve minden egyéb olyan tevékenység is, ami a turizmus növekedését is húzza magával, bővült több mint 15 ezer fővel a nők esetében. És értelemszerűen nagyon fontos és nagyon komoly létszámbővülés volt a humánegészségügyi és szociális ágazatban, mind a két alágazatában, az egészségügyben és a szociális területen is. Máshogy nem jöhetett volna létre ez a 200 ezer fős női bővülés 2009 és 2015 között, csak úgy, hogy szinte minden ágazat növekedő pályára állt. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen a miniszteri tanácsadó asszony előadását. Valóban nagyon sokatmondó számok voltak, amelyekkel mi, politikusok vitatkozni szoktunk. Na most, a számokkal nem lehet vitatkozni, én azt gondolom.

Kérdezem az albizottság tagjait, hogy van-e kérdés vagy hozzászólás. *(Jelzésre:)* Vinnai Győző képviselő úrnak adom meg a szót.

Kérdések, hozzászólások

DR. VINNAI GYŐZŐ (Fidesz): Köszönöm a szót, elnök asszony, és köszönjük az előadását is. Ez egy kérés az elején, hogy szeretném megkapni, ha van erre lehetősége az albizottság tagjainak, mert számomra több olyan meglepő adat volt, ami az én fejemben is másképp van. Ehhez kapcsolódna egy-két kérdésem is.

Talán annyit bevezetőként, és itt az utolsó mondatba kapaszkodnék bele, hogy a foglalkoztatás bővülése általánosan bővült 2010 és 2015 között, ha a magyarországi adatokat is megnézzük. Még emlékszem arra, amikor 2010-ben képviselő lettem, megnéztem, hogy mintegy 3 millió 800 ezren dolgoztak Magyarországon, most pedig

530-550 ezerrel többen dolgoznak. Természetesen azt is tudom, és erről az NGM-nek vannak adatai, hogy mintegy 300-320 ezer között bővült az elsődleges munkaerőpiac. Ahonnan én jövök - Nyíregyháza egyik egyéni képviselője vagyok -, Szabolcs megye nyugati részén van olyan probléma, hogy sokan a közfoglalkoztatásban vannak benne, tehát vannak olyan településeim az egyéni választókerületemben, ahol kevés a befektető, kevés a munkalehetőség.

Most ehhez kapcsolódna az, hogy két olyan kérdésem lenne, ami nagyon lényeges, hiszen ez mutatja, hogy a foglalkoztatás bővül egyfelől a gazdaság erősödése meg az intézkedések miatt, amelyeket hallottunk az előadótól, viszont az én véleményem szerint egy mentalitás is van benne, egy társadalmi közfelfogás, ha szabad így mondani, hogy miért alacsony Magyarországon - ezt kérdésként tenném fel -, mondjuk, a részmunkaidő, míg a skandináv államoknál sokkal magasabb a távmunka, a részmunkaidő. Véleményem szerint ez a középosztály erősségével van összefüggésben. Ha van egy családfenntartó, mondjuk, ez lehet férfi vagy nő, akkor utána a második személy a kétkeresős modellben részmunkaidőt vállal, mert még összeegyeztethető akár a családdal, akár a munkaidővel is, hogy bizonyos értelemben egy négyórás állást vállal el.

Tehát ez az egyik kérdésem, hogy ebből hogyan lehet egy picit előrelépni, vagy van-e erre valamilyen stratégia, hogy növekedjen a részmunkaidőben foglalkoztatottak száma. Talán egy picit idehoznám azért a távmunkát is, amit otthonról lehet végezni, mert fontos a XXI. század elején, hogy olyan munkakörben dolgozzam, amit otthonról akár számítógép segítségével, akár az internet segítségével vagy más eszközök segítségével el tudok látni.

A másik a szakképzett munkaerő vagy a munkaerő hiánya, amit az előadó véleményem szerint jól körbejárt. Na most, én olyan vidékről jövök azért, ahol magasabb a munkanélküliség, tehát nem Vas és Fejér megye meg Győr-Moson-Sopron megye; úgy látszik, hogy Simon Róbertnek el kellett mennie, ő a győri képviselő, és mindig vita van közöttünk. Azt látom, hogy magasabb ugyan a munkanélküliségi ráta és alacsonyabb a foglalkoztatás Észak-Magyarországon és Északkelet-Magyarországon, tehát Nógrád, Borsod, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, de ott is van változás - nem tudom, jól látom-e -, ami két-három területen javítja a nők foglalkoztatási rátáját. Az egyik a turizmus mindenképpen, és itt Nyíregyházára szeretnék utalni: országos átlag fölötti fejlődést produkál a város és térsége, mondjuk úgy, mert nemcsak egy város, hanem Tokaj is ott van 30 kilométeres közelségben, vagy ott van az állatpark, a gyógyfürdők, vagy Szlovákia, Kelet-Felvidék részéről, Kassáról elérhető, Szatmárnémetiből elérhető. Tehát azt veszem észre, hogy a turizmus felpörgött, és mondom, az országos fejlődési mutatókat meghaladja.

A másik pedig az, hogy a feldolgozóipar, a könnyűipar is megjelent, visszaépült egy picit itt; a feldolgozóipar, az élelmiszeripar, a könnyűipar. Például Nyíregyháza, Tiszalök híres könnyűipari központok voltak, varrodák voltak, és most látom, hogy a vállalkozók újra pályáztatnak, sőt osztrák befektetők is megjelennek ezen a területen. Nem akarom azt mondani, idézőjelben, hogy ez tipikusan milyen munka, de természetesen a közügyesség fontos, a szakmai végzettség fontos, és lassan ott vagyunk, hogy nincs elég szakképzett munkaerő. Nem mondom azt, hogy Kelet-Magyarországon nincs elég munkaerő. Vagy a LEGO-gyár Nyíregyházán építette fel a gyárát, ott sokan dolgoznak férfiak, nők. A LEGO az európai Duplo termékének 99 százalékát Nyíregyházán állítja elő, tehát ez az egyik legfontosabb gyára. Van a dániai gyár, van a most felépült nyíregyházi gyár, és természetesen vannak Mexikóban és máshol is, de az egyik legfontosabb európai gyára a nyíregyházi gyár lett, és már most 2400-an dolgoznak ott, és 1600 fős bővítést tervez 2018-ig a LEGO. Gondolom,

kiszámolták a piaci folyamatokat, tehát egy ilyen komoly cégnél előreterveznek, hogy mennyi termékre, mennyi LEGO-ra van szükség Európában és a világon. Na most, itt is természetesen már az a probléma, hogy szakképzett munkaerőt nem nagyon találnak, munkaerő még van.

Itt hoznám be a következő kérdésemet és ez az utolsó, hogy a képzés tekintetében a nők majdnem fogékonyabbak a képzésre, a tanfolyamokra, nagyon sok fiatal gazda van. Meg is lepődtem, hogy mennyi fiatal női gazda adta be a pályázatát. Elvégeznek egy OKJ-s tanfolyamot, vállalnak ilyen-olyan képzéseket, és akkor ők beadják ezt a pályázatot, amit „Fiatal gazda” néven - már mondhatnám azt, hogy „gazdanő” néven, de ez csak poén volt természetesen - lehetne elindítani. Tehát ezek a kérdéseim a részmunkaidővel kapcsolatban, a szakképzett munkaerővel kapcsolatban.

A nők vezetői munkaköréről. Ez nem kérdés, de a vezetői munkakörben való százalékos arányukról az én fejemben is úgy élt, hogy Magyarország nincs ennyire előre, tehát hogy rosszabbak vagyunk, beszéljünk egyenesen. Ez a grafikon mindenképpen azt bizonyítja, hogy nem olyan rossz a helyzet, legalábbis a számok tükrében. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen Vinnai Győző képviselőtársaim kérdéseit, illetve hozzászólását. Én is feltenném az enyéimet, és utána, az első kör után megadom a szót válaszára és erre való reakcióra.

Egyrészt nagyon-nagyon örülök, hogy mind miniszteri tanácsadó asszony, mind képviselőtársam olyan gondolatokat fogalmazott meg, amely nem különíti el a nők és a férfiak szerepét, a nők és a férfiak munkavállalási helyzetét, bár itt ma a nők munkaerőpiaci helyzetéről beszélgetünk, de nagyon örülök, hogy folyamatosan, mellette párhuzamosan a férfiak adatairól, a férfiak elhelyezkedéséről, annak fontosságáról is beszélünk, hiszen azt gondolom, ez a kettő egymástól elválaszthatatlan.

Az a kérdésem, hogy vajon ez a jó adat, amit itt hallottunk, hogy a mediánszámítás szerint mindösszesen 3,8 százalék a különbség a férfiak és a nők fizetése között, az OECD felmérése alapján világviszonylatban vezetők vagyunk, hogy vajon tudunk-e különbséget tenni, van-e különbség, mert erről szokott még nagyon sokszor vita folyni, az állami szektor, az állam által fenntartott intézményekben, vállalatokban és a magángazdasági szférában. Korábban az egyik-másik albizottsági ülésünkön az hangozott el, és kell-e ezt módosítanunk, akkor főleg az állami szektorról beszéltünk, és azt állapítottuk meg, hogy igazán nem lehet eltérés az állami szektorban, hiszen bértáblák vannak, ha a pedagógusokról beszélünk vagy köztisztviselőkről, kormánytisztviselőkről, az számít, hogy kinek milyen a végzettsége, milyen beosztásban van, illetve milyen hosszú a gyakorlat, amit eltöltött már az adott ágazatban. És itt igazán kizárja a különbségtételt ez a rendszer. Viszont, ha azt látjuk, hogy ilyen jó eredményünk van, tehát 3,8 százalék mindösszesen, akkor ezzel talán módosítanunk kell ezt az előbbi kijelentést, és azt kell akkor megállapítanunk valóban - kérdezem, hogy ez így van-e -, hogy a gazdasági szférában ez sokkal kevesebb, illetve csekély ez a különbség.

A következő a rugalmas - ezt írtam fel magamnak kérdésként - munkavégzés. A részmunkaidővel kapcsolatban, amit Vinnai Győző képviselőtársam is feltett: milyen lehetőségeket lát ennek a bővítésében? Célunk-e egyáltalán a teljes bővítés, hiszen én azt gondolom - ahogy el is hangozott az előadásban -, ha a részmunkaidő egy lehetőségként jelen van, az az igazán jó, hogy ne ragadjanak be, mint ahogy jó néhány országban beragadnak 40 éves kor fölött is, ahogyan elhangzott, a részmunkaidőbe, és már váltanának, de nem tudja őket úgy foglalkoztatni a cég. És

nyilván ez így kényelmes, így állt be, és marad ebben a helyzetben, és nincs kitörés pontja. Nyilván nekünk a törvényhozás részéről az a célunk, hogy egy olyan kínálatot biztosítsunk törvényi szinten, amellyel élhetnek azok a nők, akik ezt szeretnék igénybe venni. Hozzám jönnek úgy panasszal választók Rákosmentéről, a XVII. kerületből és Kőbányáról is, de szerte az országból keresnek meg e-mailekkel, levelekkel, hogy ők szeretnék elhelyezkedni részmunkaidőben, és a munkáltató is hajlana rá és szeretné úgy, viszont nem azt a munkalehetőséget választaná, mondjuk, egy négyórás esetében, hogy mindennap elmegy és mindennap ledolgozza a négy óráját, mondjuk, nyolctól délig vagy éppen egy délutáni időszakban, hanem összevonná, és az egyik nap nyolc órát dolgozna, a másik nap is nyolc órát. Tehát kijönne a fél munkaideje, a húsz óra, csak éppenséggel azt nem napi négy órában végezné, hanem egy rugalmasabb struktúrában. Tehát én itt látok egy fejlődési lehetőséget, és kérdésem, hogy ez járható út lehetne-e gazdaságilag a munkaadók részéről is, hogyha a részmunkaidőt valamilyen módon nagyobb rugalmasság felé mozdítanánk el, hogy dönthessen úgy a munkavállaló és a munkaadó, hogy ezt nem napi négy órában kívánja ledolgozni, hanem egy ettől eltérőben.

Még egy megjegyzés ahhoz, amit Vinnai Győző képviselőtársam mondott, hogy valóban, az egyik előző albizottsági ülésen Cseresnyés Péter államtitkár úr volt a vendégünk, és ő említette - és ez bennem is nagyon megragadt -, hogy azokon a szakmákon, pályákon kívül, amelyek tipikusan, mondjuk, női dominánsak, pedagógusok például, ápolónők, ezeken a szférákon kívül van egy olyan szakma, amire nem is gondoltunk volna, hogy 80 százalék fölötti női munkavállalókat produkál, ez az aranykalászos gazdáknak a köre. Ez nagyon érdekes volt, hogy vannak olyan újabb képzések és vannak olyan családi gazdaságok, ahol a családban olyan a munkamegosztás, hogy a nőt, a feleséget vagy a lányát az idősebb gazdának, tulajdonosnak iskolázzák be a tanfolyamra, ami azt jelenti, hogy a családon belül is egyfajta elismerés, hogy az, aki a tudást fogja megszerezni és hordozni fogja a családi vállalkozásban, az bizony a nő lesz, ha ezt a képzést megszerzi, és 5-10-15 év múlva pedig vélhetőleg ő fogja alkotni ennek a családi gazdaságnak majd a gerincét.

Ennyit szeretnék kérdésként, illetve még kiegészítésképpen elmondani. Megadom a szót miniszteri tanácsadó asszonynak.

Szalai Piroska nemzetgazdasági miniszteri tanácsadó válasza

SZALAI PIROSKA nemzetgazdasági miniszteri tanácsadó: Nagyon szépen köszönöm a hozzászólásokat is, mert ezek a kérdések, azt érzem, olyan értékes véleményeket és hozzászólásokat is tartalmaztak, ami mindenféleképpen fontos, és nem vagyok benne biztos, hogy 2012-ben ezek a kérdések elhangzottak volna, de hogy 2010 előtt nem hangzottak volna el, abban meg biztos vagyok, úgy érzem.

Nézzük talán sorban. Először is, a közfoglalkoztatás, a külföldiek foglalkoztatásának kérdése rengetegszer előfordul tényleg akkor, amikor elkezdünk a foglalkoztatásbővülésről beszélni. A közfoglalkoztatás a nők esetében azt jelenti, hogy 2015-ben olyan kevesebb mint százezer közfoglalkoztatottunk volt összesen, kilencvenvalahány-ezer, és 2010-ben meg 65 ezerrel kevesebb, tehát nem egészen negyvenezer, harmincvalahány-ezer volt. Tehát a 200 ezer fős növekedésnek, bármennyire pontosak akarunk is lenni, a közfoglalkoztatás az csak egy kis részét, jóval kevesebb mint a felét jelentette a nők esetében. A férfiaknál lehet hogy voltak olyan évek, amikor többet jelentett, sokkal többet jelentett, mert a férfiak versenyszférabeli növekedéséhez még jobban kellett, hogy egyes versenyszférabeli, az ipar ágazatai jól beinduljanak, és ők indultak be '13 után igazából. De azt gondolom, hogy a közfoglalkoztatás nagyon-nagyon fontos ahhoz, hogy azoknak a rétegeknek, amelyek egyébként kikerülnének a munkaerőpiacról, a foglalkoztathatósági

kompetenciái is valamilyen szinten megmaradjanak. A valamilyen szinten az nagyon határozottan benne volt ebben a mondatban. A nők esetében ez talán kevésbé... - nem az, hogy kevésbé érdekes, de nők esetében egy nagyobb létszámú szegmens van, amely a közfoglalkoztatásban, a művelődési intézmények diplomás közfoglalkoztatásában vesz részt, és ott a közfoglalkoztatási szegmensbe bekapcsolódóknak nagyon nagy az esélye arra, hogy a közfoglalkoztatás zárultával az elsődleges munkaerőpiacra kerüljenek be. Konkrétan azonkívül, hogy a miniszter úr mellett dolgozom, én a Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány kuratóriumi elnöke vagyok, munkaadó is vagyok, és nálunk is dolgoznak olyan kisgyerekes anyukák, akik a gyes lejártá után először a közfoglalkoztatásnak ebben a művelődési házakat érintő szegmensében vettek részt, és ahogy végeztek ezzel a munkával, hozzánk kerültek. Tehát látom a gyakorlatban is ennek az előnyét.

A külföldi munkavégzés esetén pedig körülbelül 25 ezer olyan nő van ebben az 1 millió 910 ezerben, akik külföldi munkavállalókként jelen vannak a magyar munkaerőpiaci felmérésben. Azok a hölgyek, urak, akik nem a magyar munkaerőpiachoz tartoznak, de mondjuk, magyar születésűek, lehet, hogy az angliai vagy a német munkaerőpiaci felmérésbe kerültek bele, erről nem tudok nyilatkozni, de a magyar munkaerőpiaci felmérésben azok a családok, akik külföldön dolgoznak, de Magyarországon költik el a pénzüket, benne vannak. Igazából azok között a hölgyek összesen 25 ezer fővel vesznek részt, és ez nem bővült, ez nagyjából annyi, 1-2 ezres eltérés van csak. Tehát a 200 ezres bővüléshez ez a két szegmens nagyon kevés járult hozzá.

A részfoglalkoztatás és a távmunka a két legtöbbet használt atipikus munkaforma, és igaz az, hogy azokban az országokban, ahol nagyobb a részfoglalkoztatottak aránya - és most nem Hollandiáról beszélek meg Svédországról, ahol már nagyon-nagyon nagy, hanem a nem 5 százalékos, de, mondjuk, 10 százalék körüli, még Csehországban is nagyobb, mint nálunk konkrétan -, a részfoglalkoztatás nemcsak a napi négy órát jelenti. Ahogy az elnök asszony említette, nálunk egyes szabályozók még mindig a napi négy órában gondolkodnak, tehát még ilyen apró pontosításokat kell a törvényalkotás területén is tennünk ahhoz, hogy az az osztrák modell, ahol az óvodáskorú gyermeket nevelő anyák péntekenként nagyrészt otthon vannak, és négy napot dolgoznak, hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, elterjedhessen jobban a kisgyerekes anyák körében.

A részfoglalkoztatás jóval kisebb, mint az uniós átlag, viszont a távmunkának azt a formáját, amit otthonról végez az ember vagy folyamatosan, vagy ritkán, vagy gyakran otthon is maradhat, tehát a kombinált távmunkáról beszélek, inkább szokták preferálni vagy kívánni a munkavállalók. Ennek a távmunkának az aránya olyan 7 százalék körüli az Unióban is és nem sokkal kisebb nálunk. Tehát az Unióban a 20 százalékos részmunkaidős arány mellett 7 százalék környéki az ilyen típusú távmunka aránya, látható, hogy sokkal kisebb.

Azt gondolom, bővíthet az ilyen távmunka, és az infokommunikációs világ bővülésével, az otthoni internethasználattal, az otthoni gyors internetekkel, tehát az ország teljes területén jobban elérhető internetrendszerrel meg egy csomó mindennel tudjuk is bővíteni ezt a területet is, és ez is sokat jelent, mondjuk, azon anyukáknak, akiknél nem folyamatosan igény a távmunka, de azért egyszer-kétszer otthon tudna még maradni a családja kapesán, otthonról tudna dolgozni, vagy azok a hölgyek is, akik ápolásra szoruló felnőttet ápolnak, jobban bent tudnak maradni a munka világában ezáltal, de itt olyan nagyon nagy lemaradásunk nincsen az Unióval kapcsolatosan.

A szakképzett munkaerő kérdése, illetve az a kérdés, hogy - abszolút igaz. A kimagaslóan alacsony munkanélküliségünk inkább a nyugati országrészekre igaz, de

továbbra is igaz az, hogy vannak olyan területek, ha nem is egész megyék, amelyek a keleti országrészekben is komoly foglalkoztatásbővülést produkáltak, és egyértelmű, hogy itt is nagyon fontos a szakképzett munkaerő minél nagyobb létszámban történő rendelkezésre állása.

Ha nézzük, akkor arányaiban Vas megyében, Győr-Sopron megyében - most nemcsak azért, mert a képviselő úr itt van a bizottságban - sokkal kisebb az iskolázatlanok létszáma a 15-64-es korcsoportban. Tehát neki egy kicsit magasabb iskolázottságú népességben gondolkodva lehet végiggondolni azt, hogy ha esetleg elavult munkakörei, elavult szakmája van annak az adott csoportnak, azt hogyan bővíti, hogyan hozza még inkább a foglalkoztathatósági kompetenciáit magasabb szintre. Sokkal nehezebb dolga van a keleti régió egyes területeinek ebben, de én azt gondolom, hogy ezért is fókuszált erre a közmunkaprogramoktól kezdve egy csomó más, a Start-munka. Kimondottan a keleti régiókban szerették használni és szeretik is használni - *(Papírjait lapozgatva:)* keresem a számot hozzá igazából - a szabad vállalkozási zónák támogatásait, ami... *(Dr. Vinnai Győző: Plusz 20 százalék.)* Igen, igen. Tehát ezeket a támogatásokat sokkal jobban használják a keleti régiókban.

És akkor ennek mi az eredménye, hogy most a nagy, hosszú körmondat végére érjek. Igazából a 2010-es időszakban és előtte folyamatosan 20 százalék eltérés volt a nyugati megyék és a keletiek között, most meg 12 százalék van, tehát gyorsabban növekedtek a nagyon alacsony foglalkoztatási rátával bíró területek és zárkóztak fel, illetve tolták fel az országos átlagot, nélkülük ezeket az eredményeket nem tudtuk volna elérni. Lehet, hogy nekem az előbb a teljes foglalkoztatás kapcsán az jutott jobban eszembe, hogy Győr-Sopron megyének milyenek a számai, de igazából tudni kell azt, hogy igenis a Dunántúlon Somogy, a keleti területeken Szabolcs, Hajdú, Borsod-Abaúj nagyon intenzív növekedése nélkül nem tudtunk volna ilyen számokat produkálni, ez teljesen biztos.

Feldolgozóipar. Európa azon országai közé tartozunk, ahol a feldolgozóiparban arányaiban a legtöbb nő van, máshol nincs ennyi nő; még a Baltikum országaiban, de Európa középső országaiban sokkal kevesebb nő vesz részt a feldolgozóiparban. Én ezért is mertem az előbb arra emlékeztetni önöket, hogy Magyarországon a gazdasági növekedéshez nagyon jelentősen hozzájárult a járműipar, és a járműipar bővülése még a nők foglalkoztatásának is egy komoly szegmensét jelentette, 10 százalékot hozott az ötéves növekedésünkben. Úgy szokták ezt mérni, hogy a 15-64 éves korcsoportbeli 100 nő közül hányan dolgoznak a feldolgozóiparban. Körülbelül a 10 százaléka nálunk ott dolgozik, és ez egy kimagasló, EU-átlag fölötti érték. Azt gondolom, hogy ezt meg is kell tartunk mindenféleképpen e területeken.

Lehet, hogy a járműiparban, mondjuk, a humánerőforrás-területeken, a könyvelési területeken, a marketing, pénzügyi, egyéb más területeken vesznek sokan részt, de mondjuk, a BMW központjában még ezeken a területeken is igazából több a férfi, mint nálunk.

Képzés. Hihetetlen fontos és folyamatos figyelmet igénylő dolog az, hogy azzal tudjuk megtartani a népesség nagy részének foglalkoztathatósági kompetenciáit, ha ezekre a képzésekre jobban odafigyelünk, olyan képzéseket produkálunk, amelyek a gazdaság számára használhatók, tehát nem válik el a képzés és utána a foglalkoztatás, hanem igenis együtt dolgozik a két terület. Erre nagyon jó példa a Magyarországon most már tényleg nagyon sokfelé használt duális képzés.

Fizetési különbségek. Az előbbi ábra, de akár az Eurostat ábrája is a fizetési különbségeket statisztikai értelemben mutatja. Ez azt jelenti, hogy nincs olyan mérés a világon - ellenben némely médiabeli megjelenéssel, tehát ők rosszul fogalmazznak, ha így fogalmazznak -, amely az azonos munkakörben levőket tudná összehasonlítani. Szegmenseket hasonlítunk össze. Itt a 15-64 éves nők éves fizetését a 15-64 éves

férfiak fizetéséhez mérjük. Mit nézünk? A két csoport mediánját fogjuk meg, és a kettő különbségét nézzük. 3,8 százalékkal tér el a középmezőny, a két csoport legközelebbiének a fizetéskülönbsége. Az Eurostat ugyanígy a 15-64 éves nőket a 15-64 éves férfikkal nézi, csak ott a csoport átlagait méri össze. A két mutató Magyarországon tér el legjobban egymástól, tehát itt tudjuk azt kimutatni, hogy a nagy jövedelmű helyeken - de ez nem azonos a vezetői pozíciókkal - jobban vesznek részt, nagyobb arányban a férfiak a foglalkoztatásban, mint a nők, ez csak ennyit mutat.

Nézzük részletiben. Elnök asszony kérdezte, hogy a közszféra és a magánszféra területén hogy állunk. A közszférabeli bértáblák az azonos munkakörökről beszélnek, azonos képzettségűek, azonos gyakorlattal bírók, közöttük tényleg nincsen eltérés. De ha kimegyünk a forprofit szférába, a gazdaság sem fog többet fizetni az azonos eredményt produkáló férfinak, mint a nőnek, mert a gazdaságnak pont a profitmaximalizálás a logikája: az olcsóbb munkaerőt veszem meg, ha ugyanazt tudja kihozni. Tehát értelmetlen, ha azonos munkakörökről beszélünk, így különbséget tenni a közszféra és a magánszféra között.

Az eltérés a nem azonos munkakörök összehasonlításából fakad. Volt olyan évünk, amikor például a közoktatás területén óriási volt ez a statisztikai szám, ez a mutató. Miért? Mert azokban az időszakokban történt ez, amikor a közoktatásban magas volt a férfi-női bérkülönbséget mutató mutató, amikor a férfiak a vidéki általános iskolákból eltűntek, és ha a közoktatásban ott is voltak a férfiak, maximum a középiskolákban vagy akár az iskolavezetői pozíciókban, és idősebb korban maradtak ott. És a hölgyek összes jövedelmét meg, az alacsonyabb fizetési helyeken nagyrészt hölgyek voltak, azok húzták lefelé. És e kettő egy statisztikai eltérést tud mutatni.

Én a fizetéskülönbségekről csak azért beszélek, ugye mondtam, pont az a két téma, népszerű, a média által sokat emlegetett téma, és nagyon sokszor olyan mutatókat kap fel a média - merthogy nem mutatjuk meg a többi mutatót, azt érzem, tehát abszolút saját hibámnak is mondom, hogy én azt érzem, hogy fontos erről így beszélni -, ami egy nagyon szűk szegmensre utal, ha vezetőkről van szó, például a top 200-as gyártó vállalatok vezetői, vagy a fizetéskülönbségek esetén olyan szegmensek, amelyeknél van pontosabb és precízebb módszertanú mutatónk is igazából, és azt hiszem, hogy talán ezekre a mutatókra is érdemes egy-két percet szánni, hogyha egyetértenek velem.

Elnök asszony is a rugalmas foglalkoztatás kérdését tette föl. Nagyon fontos lenne minél inkább szem előtt tartani azt, hogy a munkaerőpiacunk rugalmassága úgy bővíthető, hogyha modelleket tudunk kidolgozni rá. És ez megint nem biztos hogy parlamentben történik, lehet hogy ismét a területek, a kerületek, a civil szervezetek, a mindenki egyébnek is lesz feladata e témában. Hogyha szem előtt tartjuk, hogy a rugalmas foglalkoztatás nem csak a napi négyórás, mert igen, tudjuk, hogy a napi négyórás esetében, ha egy kisgyerekes anyáról van szó, ugyanannyi utazási időt, még több elszakadást jelent a gyermektől. Nagyon sokan az anyukák tényleg először két-három napra mennének vissza, és aztán bővílnének föl igényeik szerint ötre.

És igaz, hogy a versenyszféra foglalkoztatottjai között nagyon sok mindenkinek a kkv-k adnak munkát. Magyarországon a versenyszférában foglalkoztatottak 72 százalékat a kkv-k foglalkoztatják. Ezen a 72 százalékon belül 38-at a mikrovállalkozások. Egy mikrovállalkozás 10 fő összesen, abban nincsen önálló HR-fejlesztő munkakör, ott a cég vezetője, ahogy tudja, használja azokat az eszközöket, amiket akár a munka törvénykönyvében lehetőségként biztosítunk. Ha nem nagyon egyszerű megoldásokat tudunk adni, akkor csak kevesen fogják használni. Ha kevesen használják, mondjuk, a nagyvállalatok, ahol önálló HR-részlegek vannak, önálló HR-stratégiával, HR-menedzsmenttel bíró fejlesztő területek vannak, akkor a teljes

versenyszférabeli foglalkoztatott tömeg 27 százalékanak adunk eszközöket. Tehát tényleg fontos, hogy nagyon egyszerű, gyorsan átlátható, akár modellekkel, sztenderdekkel is tudjuk segíteni a kisebb foglalkoztatók lehetőségeit. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen a válaszokat. Kérdezem, hogy van-e még az albizottság részéről hozzászólási szándék. *(Nem érkezik jelzés.)* Van-e még kiegészítenivalója ezek után elnök asszonynak? *(Szalai Piroska nemet int.)* Akkor nagyon szépen köszönöm, ezzel az 1. napirendi pontot lezárom.

Egyebek

Kérdezem, hogy a 2. napirendi ponton belül, az egyebeken belül van-e észrevétel, közlendő. *(Nem érkezik jelzés.)* Ilyen nem jutott el hozzám, és most sem látok. Akkor ezzel a 2. napirendi pontot is lezárom.

Az ülés berekesztése

Mindenkinek nagyon köszönöm a figyelmét, a türelmét, és amennyiben a jelenlévők közül vagy civil szervezetek közül a témával kapcsolatban van bárkinek javaslata, nagyon nagy szeretettel várjuk akár írásba, papír alapon vagy még inkább az albizottság e-mail címén, ha eljuttatják részünkre, akkor majd a nagy anyagunkban természetesen fel fogjuk használni. Köszönöm szépen a türelmet, minden szépet és jót kívánok! Bezárom a mai bizottsági ülést.

(Az ülés befejezésének időpontja: 14 óra 28 perc)

Dunai Mónika
az albizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Podmaniczki Ildikó és Szűcs Dóra